

СЯЛЯНСКАГА ЧИВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыйны адчыненія штодня ад 9 да 3 гадзін апрача сьвята.
Рэдактар прымае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месец — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяца — 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражай.
Аплаты надрукаванага залежыць ад рэдакцыі.

ВЫХОДДЕ У СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Дыплёматычная ігра.

Хто ўважна сачыў за апошнімі падзеямі ў міжнароднай палітыцы, дык заўважыў адну даволі цікавую зъяву. Ужо перад вядомым забойствам савецкага пасла Войкава, а тым больш пасля гэтага забойства, кожнага трошкі азадачвалі вынікі гэтага трагічнага факту. Як з аднаго боку савецкага, так з другога боку польскага, была вялікая ахвота дайсьці да згоды, каб ня выклікаць канфлікт і аружнае вайны. Мала гэтага, у гэтым зусім здавалася-б, на першы пагляд, неадпаведным часе, вонкава чуем вялікую ахвоту як польскага ўраду, так і савецкага — жыць між сабой ня толькі ў дагэтульшнай згодзе, але яшчэ гэтую згоду паглыбіць праз заключэнне трактату аб ненападаньні і гандлёвага дагавору. Выступлены з прамовамі савецкіх правадыроў, прамова марш. Пілсудскага ў Калішы і загад польскага ўраду аб высыленіні з Польшчы некаторых расейскіх эмігрантаў, гаворыць за тое, што вонкава як польскі, так і савецкі ўрад, выказваюцца за мірнае і добрасуседзкае сужыццё. Зъяўляецца пытанье, дзеля чаго наступіла такая зъмена ў адносінах між Польшчай і ССРР. і якое мае яно значэнне для Беларусаў? Каб адказаць на гэта пытанье, трэба прыпомніць наступнае.

Ад пэўнага часу ў міжнароднай палітыцы можна бачыць змаганье дзяржаў вялікіх дзяржаваў — Англіі з ССРР. Гэтае змаганье на ідзе безпасярэдня аружжам, але пры помочы дыплёматычных перагавораў. Англія хоча накланіць усе вялікія ёўрапейскія дзяржавы да аднаго буржуазна-капіталістычнага фронту скіраванага проці Саветаў. Перадусім ангельская палітыкі хочуць уцягнуць у свой саюз Нямеччыну, адну з наймагутнейшых сіл у Эўропе. Есьць ведама, калі-б Нямеччына згадзілася на такі саюз процісавецкі, дык не задарма, а за пэўныя канкрэтныя здабычы. Адным з галаўнейшых пастулютаў ёсьць справа Верхній Сілезі і справа паморскага калідора, якія абшары Нямеччына хоча далучыць назад да свае дзяржавы. Дык бачым, што нямецкія варункі прыступленія да процісавецкага саюзу зъяўляюцца згубнымі для Польшчы, бо реалізуюцца коштам цяперашніх польскай тэрыторыі. Польшча ўсімі сіламі процістаўляе гэтаку пляну: увесі час на міжнародным форуме вяла дыплёматычнае змаганье з ім, а ў апошнія часы кінулася на новы спосаб абароны сваіх інтарэсаў. Вось гэтым новым спосабам і ёсьць геная зъмена ў замежнай палітыцы Варшавы ў адносінах да Масквы. Польскі ўрад, радам сваіх выступленіяў і загадаў, па-чай выразную згодніцкую палітыку з савецкім урадам, маючи на мэце разьбіваць буржуазны процісавецкі саюз, павяла ў апошнія часы даволі вострую палітыку проці беларускасці Менску. Рэзультатам палітыкі Масквы было зъмяшчэнне беззаконнае (бяз зъезду прадстаўнікоў компартыі)

Што дзеецца ў съвеце?

Съвята нямецкай рэспублікі.

На 11 г. жніўня прыпадала съвята нямецкай рэспублікі, як угодкі Вэймарскай канстытуцыі, якою кіруеца рэспубліка.

Па ўсей дзяржаве ўсякія ўстановы былі закрыты. Усюды ладзіліся на чэсьць рэспублікі ўрачыстасці. Адбылося паседжанье Райхстагу (сойму), прысыненым быў на паседжаньні прэзыдэнт Гіндэнбург. Усюды былі вывешаны рэспубліканскія сцягі, нават на вагонах і аўтобусах.

Рэвалюцыя ў Партугаліі?

У Партугаліі, якая праславілася на ўесь свет сваімі частымі рэвалюцыямі ды пераваротамі, гэтымі днямі ізноў адбылася завіруха сярод войска.

Кіраўнікі завірухі папаліся ў руки ўраду, які высылае іх на выспу съв. Тамаша. У ваўсім краю запанаваў спакой.

Трэба зазначыць, што паўстаны зъяўляюцца ў Партугаліі не з за якіх ідэйных імкненіяў, а проста, ад эгаістычных пабуджэнняў розных палітыканаў.

Літоўскі прэм'ер аб літоўскіх адносінах.

Літоўскі прэм'ер праф. Вальдэмарац у гутарцы з карэспандэнтам рысаке газэты сказаў: — Польшча ўдзяляе многа ўвагі літоўскім справам, з гэтых прычынаў там цяпер творыца многа шуму. Але надарэмна. Лепей было-б каб Польшча праявіла ініцыятыву і зарабіла нам яку-колечы канкрэтную прапанову.

Сакко і Ванцэцьці.

Есьць весткі быццам справу Сакко і Ванцэцьці перададуць на новы разгляд, новому складу судзьдзяў.

Лепш бараніць свае інтарэсы на Захадзе. Польшча хоча паказаць Англіі і Нямеччыне, што калі процісавецкі саюз будзе заключаны коштам Польшчы, дык яна пойдзе на згоду з Саветамі.

Цяперашнія палітыкі Масквы, ёсьць ведама, баяцца саюзу буржуазных ёўрапейскіх дзяржаваў і затым ухапіліся за Польшчу, як за апошнюю дошку ратунку і таксама выступаюць афіцыяльна за добрасуседзкія зносіны з польскім урадам. Доказам гэтага ёсьць прамовы савецкіх адказных дзеячоў у Маскве і апошнія выступлены Масквы проці Радавае Беларусі. Кожнаму вядома, што польскому ўраду не падабаецца беларуская праца ў Менску, бо яна стварае зусім непажаданы для Польшчы нахіл сярод жыхараў. Заходніе Беларусі да Радавае Беларусі і ўзмацоўвае сільна беларускі рух у Заходніе Беларусі. Масква гэта добра разумее і затым, каб падабацца польскому ўраду, маючи на мэце разьбіваць буржуазны процісавецкі саюз, павяла ў апошнія часы даволі вострую палітыку проці беларускасці Менску. Рэзультатам палітыкі Масквы было зъмяшчэнне беззаконнае (бяз зъезду прадстаўнікоў компартыі)

Падзеі ў Кітаі.

Армія Чанг-Кай-Шэка пабіта і адступае. Перамога асталася за Чанг-Тсо-Лінам, які пагражае Шанхаю і Нанкін.

Ёсьць чуткі быццам Чанг-Кай-Шэк падаўся ў адстаўку, а з ім разам некалькі міністэрстваў з яго ўраду. Некаторыя аддзелы войска перайшлі да Чанг-Тсо-Ліна.

А таксама падаўць газэты, што паміж Куомінтангам і камуністамі ў ханькоўскім урадзе здарыўся падзел, так што камуністы будуть дзействаваць на сваю ўласную руку, а Куомінтанг, правіца і лявіца, маюць аўяднацца. І гэтак сабе ўвесь час — валыніцца...

у камуністычнай партыі.

У Маскве адбылася камуністычнае канфэрэнцыя. На гэтай канферэнцыі паміж старонікамі Сталіна і Троцкага наступіла згода. Аднак-жа Троцкі пакінуў за сабою права падаўць крэтыцы ўсякія ўчынкі „сталінаўцаў“, якія будзе згаджаны з паглядам Троцкага.

ДА ВЕДАМА ІНВАЛІДАЎ!

Найвышэйшы Трыбунал Адміністрацыйны дні 13.VI. с. г. пад № 3816/25 разглядаў справу інвалідаў, зарэгістраваных при г. зв. французскай рэгістрацыі і вынес пастанову, што гэтая рэгістрацыя дает права інвалідам дамагацца рэнты інвалідзкай. У сувязі з гэтым усе інваліды, якія былі зарэгістраваны при г. зв. французской рэгістрацыі і дагэтуль не атрымалі рэнты, могуць на нова начаць справу ў адпаведным „Р. К. У.“ аб признанні рэнты, паклікаючыся на пастанову найвышэйшага трыбуналу.

Сэкрэтарыят
Белар. Пас. Клубу.

тав. Адамовіча са становішча старшыні народных камісараў Савецкай Беларусі і назначэнне на яго месца нейкага Галадзеда, а таксама прысланыне ў Менск вядомага пагромшчыка беларускага руху Кнорына, які фактычна цяпер кіруе Савецкай Беларусі, а Чарвякоў астаўлены толькі для формы. Мала гэтага, менскае Г. П. У. узмацавана камуністымі-Палікамі, бо на чале ўсяго саюзнага (маскоўскага) Г. П. У. на съмерці Паліка Дзяржынскага астаўся Палік Мянжынскі.

З усяго бачым, што дыплёматычнае ігра між маскоўскім і Варшаўскім урадамі адбываецца коштам беларускага нацыянальнага руху. Пытанье толькі, ці гэтая ігра прынясць карысць для самых іграючых?! Ня трэба забывацца, што ў споры паміж маскоўскай і Варшавай рапушчае значэнне павінен мець Беларускі Народ, які выразна ўжо выказаўся проці сваіх апякуніў і хоча нарэшце сам вырашыць аб сваіх долі. Здзейсненне імкненіяў нашага Народу наступіць не праз Варшаву і не праз маскоўскую, а праз сілу арганізаваных сярмажных гушчай.

А. Замежны.

З жыцьця Польшчы.

Камуністам бяды...

Усё-ж такі польскі ўрад нашоў бяду на вас камуністы ў Польшчы. Глядзеце...! Леў Тэлліц, як піша газета „За свободу“, сын вядомага грамадзкага дзеяча Тодара Тэлліца, звольнены ад адбывання воінскага абязязку, дзея таго, што ён (Леў) быў асуджаны, як камуніст. Цяпер Тэлліц адбыў наказанье і знаходзіцца на вольнасці, яго, як праступніка процы дзяржавы ня могуць дапусціць да абароны бацькаўшчыны, а гэта найвялікшая бяды... Як думадзе, паны камуністы?...

Прапаў як камфора.

Ген. Загурскі, які быў арыштаваны і сядзеў у вастрозе, нешта болей як год, пасяля звольненія з вастрогу, прапаў як камфора.

Ген. Загурскі знаходзіцца пад судом за праступкі, якія ўчыніў на службе.

Забастоўка.

У Лодзі бастуюць працаўнікі трамваяў. Пасярэднікам паміж працаўнікамі і дырэкцыяй трамваяў выступіў ўрад. Забастоўка паўсталала, як пратест працы звольненія са службы двух працаўнікоў, а таксама працаўнікі дамагаюцца падышкі пэнсіі на 25 проц.

Пасярэдніцтва ўрадавых рэпрэзентатаў асталося без рэзультатаў.

Французская акупация ў Жырардове.

Гэтага яшчэ ня было—піша „Robotnik”—але-ж сталася. Мала таго, што французская капітальстый захапілі прымесловасць у Жырардове, дык яшчэ далі загад працаўніком на жырардоўскіх фабрыках, каб яны навучыліся гаваруць пафранцуску, а калі не навучацца, дык будуть звольненымі з пасадаў. Гэтаму ня хоча верыць „Robotnik“, бо надта-ж такі балюча б'е сама вестка па польскім шовінізме: у Польшчы, ды польскаясьць каб аставалася ні прычым!... Як гэта так?

НАВІНЫ.

— Паседжанье Цэнтральнага Камітэту Бел. С. С. 13 жніўня адбылося паседжанье Цэнтральнага Камітэту Беларускага Сялянскага Саюзу, на якім агаварвалася многа важных партыйных справаў бягучага часу, а між іншымі прынята пастанова пратесту працы казьні Сакко і Ванцэцьці. Прымяочы гэтую пастанову Цэнтральны Камітэт кіраваўся адносным артыкулем свай праграмы, як прынцыпу дамаганія скасаванія кары съмерці наагул, а ўдным вупадку з Сакко і Ванцэцьці асабліва, якія будучы пад пагрозою кары съмерці ў працягу сямі гадоў дазволі найвялікшага зьдзеку з боку буржуазна-капітальстичнага ўраду Паўночнае Амерыкі.

СЭРВІТУЫ.

(Працяг. Гл. №№ 57, 59 і 60 „С. Н.“).

Арт. 45. Калі праект ліквідацыі ня будзе прыняты якою-колечы стараною, павятовы земельны ўрад па заканчэнні тэрміну для спраціву перасылае акруговому земельнаму ўраду акты справы зараз са спрацівамі і сваю пранавою; акругавая земельная камісія той праект або зацьвярджае, або робіць змены, або адкідае.

Арт. 46. Вартасцьці вызначанага ў ужытках вынаграджэння ня можна перад аддачою ужыткаў заінтэрасаваным асобам зъмяншашці без дазволу земельнага ўраду (п. 1).

Асобы, якія даканаюць гэтакае зъмяншэнне, падлягаюць кары на аснове арт. 39 карнага кадэксу, а апрача таго мусіць дап'яць пакрыўджаным адпаведнае вынаграджэнне за страты (п. 2).

Арт. 47. Калі праект з вызначэннем вынаграджэння ў гатоўцы (грашыма) будзе зацьверджаны, дык акруговая земельная камісія адначасна вырашыць спосаб сплаты таго вынаграджэння, пры чым можа разлажыць сплату на раты, на працяг ня болей як на трох гады з гадавым процэнтам у высокасці 8 проц. Пастановы гэтакія маюць сілу судовых прысудаў і выконвуюцца згодна з уставаў аб цывільным праступаньні. Падрабязныя правілы аб гэтым яшчэ выдаець Міністар справядлівасці ў парамумены з міністрам земельных рэформаў. Пастанова гэта таксама датыкае і тых пастановаў, якія былі выданы перад апублікаваньнем гэтага распараджэння. Той, хто меў права да сэрвіту можа ім карыстацца да часу аканчанія сплаты вынаграджэння (п. 1).

Калі ў часе ходу справы выясняецца, што ад імяні самастойнае гаспадаркі выступае

— Паседжанье Беларускага Інстытуту Г. і К. 13 жніўня адбылося супольнае паседжанье Цэнтральнага Ўраду і Віленскага Аддзелу Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

На парадку дня быў гэтакія пытаныні: 1) Справа Беларускага Народнага Тэатру. 2) Справа выдаваньня Інстытуція часопіса. 3) Справа заснаванія Беларускага Земляробска-Гаспадарчага Банку і 4) Бягучыя справы.

— Паседжанье Беларускага Нацыянальнага Камітэту. 14 жніўня адбылося паседжанье Беларускага Нацыянальнага Камітэту. На паседжанні старшынстваваў сенатар Бадановіч.

Абгаварваліся гэтакія пытаныні: Дапамога Аб'яднанню Беларускіх Арганізаціяў у Празе Чэскай, 2) Вызначэнне делегата на Кангрэс Пасыянальных Меншасціяў у Жэневе і 3) Бягучыя справы.

— Справа паездкі дэлегатаў на кангрэс. На Кангрэс Нацыянальных Меншасціяў, які мае адбыцца у Жэневе (Швайцарыя) вызначаны Беларускім Нацыянальным Камітэтам пасол Рагуля.

На гэты кангрэс едуць працтавнікі ад Украінцаў і Літвіноў, якія маюць тримацца адполькаве лініі з Беларусамі.

— Падарожжа ў Латвію сэн. Багдановіч. Старшыня Беларускага Нацыянальнага Камітэту сэнатар Багданевіч адбыў падарожжу ў Латвію, дзе бачыўся асабістам з многімі кіраўнікамі беларускага нацыянальнага руху ў Латвіі і даведаўся многа цікавых і важных дэталяў аб жыцці Беларусаў. П. Старшыня сэн. Багдановіч абяцаў напісаць для газеты падрабязную справа з дзяячествам падарожжа.

— Перамога сельсаюзнікаў на выбарах. Паводле даных урадовых у Віленскім ваяводстве выбары ў валасных рады даі такія рэзультаты: ад вялікай зямельнай ўласніці (абшарнікі-палякі) прыйшло 80 радных (8 процентаў); сярэдній (пераважна дробная шляхта)—120 радных (12 проц.); дробнай (сяляне-Беларусы) 708 радных (64½ проц.); асаднікаў—27 (3,9 проц.); безземельных (пераважна парабкоў Беларусаў)—10 радных (1 проц.); купцоў (перав. жыды)—38 радных (4 проц.); рамеснікаў—11 радных (1 проц.); духоўных католікаў—6 радных (0,5 проц.); духоўных преваслаўных—1 радны (0,1 проц.).

З вышэй зъмешчаных лічб бачым, што пры выбарах перамаглі сяляне-Беларусы, якіх налічваецца 65,5 проц. (малазямельны і безземельны сяляне). Калі прыняць пад увагу тое, што сяляне пры выборах ішлі пераважна адным нацыянальным фронтом, бо паслухалі закліку „Сял. Нівы“, а не „Наш. Праўды“, якія хадзела, каб б. грамадаўцы выстаўлялі свае асобныя съпіскі, дык реч ясная, што большасць з усіх 718 радных сялян-Беларусаў складаюць сябры і сымпатыкі Беларускага Сялянскага Саюзу.

У Наваградзкім ваяводстве-таксама пера-

мога за сельсаюзнікамі. Яшчэ аканчальніх дадзеных няма, але ёсьць такія факты, якія паказваюць наш сказ, а іменна: пры выбарах органаў Сойміку ў Наваградзкім павеце з усіх прысутных пры галасаванні 26 асоб, Старшыня Беларускага Сялянскага Саюзу — п. Рагуля атрымаў 21 голас. Гэта значыць, што сялянства ў 90 процентах ідзе за Сялянскім Саюзам.

— Выбары ў Радашкавічах. У сувязі з выбарамі ў Мінскую Раду, якія адбудуцца 4-га верасьня утвораны ўрадовы выбарны Камітэт у гэткім складзе: Старшыня кс. Гудэйко, сябры: гр. П. Шыман, Л. Аўдыцкі, Зусь, Садоўнікаў і Г. Ізугзон.

Гэты Камітэт мае праводзіць толькі выбары, а сам ад сябе ня мае права выстаўляць кандыдатаў. Некаторыя аднак сябры выбарнага Камітэту могуць быць выстаўлены кандыдатамі ў раду ад мяшчан стаўных жыхароў гораду, але прысутніцтва іх у выбарным Камітэце можа пашкодзіць праісці ўраду.

Нічога дзіўнага, што бурмістр і яго заступнік адказаўся ад сяброўства у выбарных Камітэтаў, каб быць кандыдатамі ў раду. Што да съпіскаў кандыдатаў у рады дык большімі намятаецца 3—4 съпіскі. Адзін съпіскі будзе польскі, другі мясцовы-мяшчанскі і трэці жыдоўскі. Арганізатарамі польскага съпіску з'яўляюцца кс. Гудэйко і цяперашні бурмістр п. Занеўскі, ім дапамагаюць „прышэльцы“, якія Адуцкевіч і Пархімовіч. Гэты польскі съпіскі па сваіх працаме працы стаіць за ўтрыманнем цяперашніх парадкаў і за выбарам на бурмістра п. Занеўскага. Другі съпіскі будзе мясцовы-мяшчанскі. Кандыдаты гэтага съпіску маюць на мэце правясыці каранія зъмены ў магістрацкіх парадках. Трэці съпіскі будзе жыдоўскі. З усіх съпіскаў найбольшыя шансы могуць мець съпіскі мяшчанскі і жыдоўскі. Прэба аднак ведаць, што могуць быць вялікія неспадзеўкі, дзеяючыя таму, што съпіскі мяшчанскі на месцы ня мае добрых, съмелых і здзяўшчынных арганізатораў і затым часць мяшчанскіх галасоў магла пайсці за польскім съпіском, а ў рэзультате ў Радашкавічах астанецца ўсё пастарому.

— Ізноў пачынаюць? У начы з 5 на 6 г. м-ца ў ваколіцах м. Сельца, Пружанская павету, быў паракіданы камуністычны адозвы на расейскай мове.

У звязку з гэтым па ўсей Селецкай воласці пачалося „пальванье“ за вінавайцамі. Пашаехала пераадзеўшыся шпікоў і цягніцца па вёсках.

Усе гэтыя пальванічныя шукаюць ахвяраў як галодны зъвер, сабе прыглідаючы і сочучы за кожным крокам больш-менш выдатнайных сялянскіх дзеячаў.

Мімаволі ўспамінаецца чытанае ў гісторыі, аў падзеях за часоў панаваньня Івана Грознага ў Расей...

меж заінтэрасаванымі гаспадаркамі, а другая палова дзеліцца ў процэнтавых адносінах: аблшару кожнае пасобнае гаспадаркі да агульнага аблшару ўсіх гаспадарак разам. Грунты, якія прыпадаюць кожнай гаспадарцы па магчымасці павінны быць выдзелены гэтак, каб потым на трэцім ярусі быць іх аўяднаны (камасаваць) (п. 3).

Частка маёнтковага выгану, якую дастала ся вёсцы, (месту, мясцечку) дзеліцца па прынцыпу ч. 2 ці 3 гэтага артыкулу (п. 4).

Праект падзелу апрацаваны каморнікам (землемерам) зацьвярджаецца зямельным камісарам. Калі старону пададуць спраціўцу ў працягу 14 дзён ад дня даручэння ім паведамлення аб зацьверджэнні праекту падзелу, дык зямельны камісар павінен перадаць справу за пасярэдніцтвам акруговага зямельнага ўраду, акруговай зямельнай камісіі, якую вырашае аканчальніца. У яе сістэме дадаткова і напраўкі да актаў, якія сіцьвярджаюць існаваніе сэрвітуту, мэтаў уяўнення ў тых актах падзелу, выконваецца цераз далучэнні да арыгіналу і копіяў, і правамоцнае пасстановы зямельнага камісара ці акруговага зямельнага камісіі (п. 5).

Калі падзел супольнага вынаграджэння адбываецца ў часе ліквідацыі сэрвітуту ці падзелу грунтаў, якія з'яўляюцца супольнай ўласніццю, дык акруговая зямельная камісія можа зацьвердзіць праект падзелу разам з праектам ліквідацыі сэрвітуту ці падзелу супольных грунтаў (п. 6).

При аўяднанні грунтаў (камасаці) вышэй зазначаны падзелы адбываюцца ў парадку правілаў уставы аб аўяднанні грунтаў. Калі рада ўчастнікаў аўяднання (камасаці) не ўстановіць правілаў падзелу, дык супольнае вынаграджэнне будзе падзелена ўрадам паводле прынцыпаў, якія выказаны ў ч. 3 (п. 7).

А Д Д З Е Л IV.

Падзел вынаграджэння.

Арт. 48. Падзел паміж паасобнымі гаспадаркамі выдзеленага на супольную ўласніццю вынаграджэння за ліквідацыю сэрвітуту праводзіцца на падставе пасстановы 2/3 прадстаўнікоў ад усіх заінтэрасаваных гаспадарак, якія карыстаюцца сэрвітутом (п. 1).

На моцы пасстановы большасці 2/3 прадстаўнікоў ад усіх заінтэрасаваных гаспадарак, вынаграджэнне выдзеляе на супольную ўласніццю за груповыя ці грамадзкія сэрвітуты, падлягае падзелу паміж усіх упраўленых гаспадарак паводле адноўлькавага прынцыпу, прынагадаўшы ў пасстанове, з засыярогаю, што паасобнай гаспадарцы ня можа быць выдзелены аблшар меншы як палова аблшару, які прыпадаў бы на моцы падзелу праведзенага тасуочы частку з гэтага артыкулу (п. 2).

На падставе пасстановы звычайнае большасці прадстаўнікоў, выказанных у ч. 2, падзел супольнага вынаграджэння п

У Беларускім Інстытуце.

13-га жніўня адбылося супольнае паседжанье Беларуск. Інстытуту Гаспадаркі і Культуры: Цэнтральнага Ураду і Віленскага Аддзелу. На парадку дні стаялі вельмі важныя пытаньні, а іменна: справа Беларускага Народнага Тэатру, справа выдавання Інстытуцкае часопісі, справа заснаваннія Земляробска-Гаспадарчага Банку і г. д.

На кожнай з гэтых справаў паўставалі доўгія дэбаты і абмена думкамі паміж прысутных.

Маючи перад сабою дадзеныя аб вялікай прыхільнасці беларускага сялянства да Беларускага Народнага Тэатру, (а гэта съведчыць аб вялікай патрэбе ў Тэатры) прысутныя на паседжанні пастанавілі ўсімі магчымымі способамі старацца, каб Беларускі Народны Тэатр працаваў і далей, разносячы па ўсей старонцы съвято роднае культуры з родным пачуцьцём... На паседжанні пастаноўлена імкнунца да таго, каб папоўніць Б. Нар. Тэатр адпаведнымі артыстычнымі сіламі і наагул імкнунца да ўсебаковага яго ўдасканалення.

На гэтым паседжанні сцверджана вялікая ахвярнасьць артыстаў - аматараў Беларускага Народнага Тэатру і выражана ім за гэта ад імя Інстытуту шчырая падзяка.

На гэтым паседжанні і агаварвалася пасстановаў да выдаваньня Інстытуцкае часопісі прынята ўжо даўно, да гэтага часу гэтакая ня выходзіла толькі з-за таго, што ня было матэрыяльных сродкаў. І вось, на гэтым паседжанні і агаварвалася справа здабыцца сродкаў на выдаванье часопісі. Па ўсебаковому агаварэнні справы выяснялася, што адзінай магчымасцю здабыцца сродкаў на выдаванье часопісі зьяўлецца самааблажэнне. А дзеля гэтага пастаноўлена: забавязаць кожнага сябра Інстытуту плаціць кожны месяц на часопісі 2% ад свайго заработка. Калі толькі гэтая справа дасьць пажаданыя вынікі, дык часопіс паявіцца і панісе запраўды культурнае (бяз ўсякае палітычнай афарбоўкі) слова ў беларускія народныя масы. Тоё што Інстытут можа працаваць на культурнай ніве без палітыкі, зьяўлецца доказам поўнай апалітычнасці на казэрратыўна - гандлёвых курсах і ў працы Белар. Народнага Тэатру,

Арганізацыя Земляробска - Гаспадарчага Банку — неадложная патрэба, аднак-жа натыкаецца на вялізарную прашкоду, як адсутнасць матэрыяльных сродкаў. На паседжанні выражана пажаданне распачаць працу ў мэтах заснаваннія Бел. Земл. - Гаспадарчага Банку па прынцыпу сяроўства з адпаведнымі ўзделамі і аблежаваную адказнасцю. Да кампетэнцыі Банку будзе належыць крэдытная і коопэратыўная галіна гаспадарчага жыцця, а таксама заснаванье складаў земляробска - гаспадарчых машынаў і рожных прыладаў.

Як бачым, пачаткі працы Інстытуту вельмі карысныя, толькі адна бяды, што зьдзейс-

ніць усё гэта магчыма настолькі, наколькі беларускае грамадзянства праявіць актыўнасць і падтрымае свой Інстытут у яго працы. Перадусім кожны Беларус павінен запісацца ў сябры Інстытуту і ўсімі способамі дапамагаць яму. Треба ведаць, што эканамічны дэйнік зьяўлецца галоўным грамадzkім дэйнікам, дык трэба працаваць перадусім на полі эканамічным. Народ моцны эканамічна заўсёды іграе першую іскрыпку і ў палітыцы. Дык сяляне—падтрымоўвайце Інстытут, запісвацца ў яго сябры і памагайце яму ў працы!

Скарба.

Беларускі Нацыянальны Камітэт.

Беларускі Нацыянальны Камітэт, гэта маленькі Беларускі Соймік, гэта беларуская крыніца, куда ўліваецца ўсе праівы народнага жыцця і захапіўшы патрэбныя сабе элементы, зрабіўшы патрэбную „хімічную“ рэакцыю і належныя круглабарот, выліваюца ізноў, ужо ў належныя постапі і формы, і разыўваецца па широкаму беларускаму абшары. Гэта відаць было хаця бы з паседжаннія, якое адбылося 14-го жніўня.

На гэтым паседжанні і агаварвалася перадусім справа дапамогі студэнскай арганізацыі ў Празе Чэскай. Як ужо ведама, Аб'яднанье Беларускіх Студэнскіх Арганізацый у Празе, якое зьяўлецца часткай Міжнароднага Студэнскага Аб'яднання, а гэтакім парадкам пашырае беларускую справу на съвятавым форуме, зъвярнулася да паасобных беларускіх арганізацый на Бацькаўшчыне з заклікам дапамогі матэрыяльнага характару. Кожная беларуская арганізацыя, якая ўходзіць ў Нацыянальны Камітэт прыняла справу горача да ведама і вось, аканчальна справа разрешылася на апошнім паседжанні. Ня было двух зданьняў: паседжанье признала працу Аб'яднання Беларускіх студэнскіх Арганізацый за граніцамі Бацькаўшчыны вельмі карыснаю і пастанавіла прысьці на заклік з магчымай дапамогаю. У рэзультате гэтага ахвяравалі: Беларускі Пасольскі Клуб 250 зл., Беларуская Хрысьціянская Дэмакрацыя — 45 зл., Беларускі Сялянскі Саюз — 60 зл., Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры — 50 зл., Бел. Друкарня ім Фр. Скарыны — 20 зл., і Т-ва „Пагоня“ 15 зл. Грошы гэтых пастаноўлена пераслаць А. Б. С. А. У Прагу, як аднаразовую запамогу.

Другою важнаю справаю, якую вырашила гэтае паседжанье Бел. Нац. Кам. зьяўлецца пасылка прадстаўніка на кангрэс нацыянальных меншасцяў у Жэнэве. Прадстаўніком вызначаны пасол Рагула.

Гэта вельмі важная справа, аднакожа да гэтага часу Беларусы былі на кангрэсах нацыянальных меншасцяў толькі наглядчыкамі. На перашкодзе гэтаму стаяла адхіленне ад вырашэння тэрытарыяльных пытаньняў. Калі і на

гэты раз ня будзе справа ўрэгульявана, дык наш прадстаўнік будзе толькі наглядчыкам. Мы на сваёй тэрыторыі зъяўляемся большасцю і вырашэнне тэрытарыяльнага пытаньня зъяўлецца для нас першадным па значэнню заданнем. Дык вось калі кангрэс Нац. Меншасцяў ня прыхіліца да гэтага, дык справа астанецца адкрытаю.

Само па сабе, значэнне кангрэсу Нацыянальных Меншасцяў аграмаднае: там аб'яднана 40 мільёнаў народу рожных нацыяў і пасасці пад апеку гэтакае магутнае арганізацыі бязумоўна вельмі пажадана. Для нас было б вельмі карысным, калі-б кангрэс пашоў нам на спатканье і падтрымаў нас у нашых нацыянальных імкненнях.

Акрамя гэтага агаварылася некалькі пытаньняў другараднага значэння.

Як відаць, дык Адроджаны Беларускі Нацыянальны Камітэт запраўды зъяўлецца жыватворчым і працаздольным, а дзеля гэтага самага трэба яго шчыра вітаць. **Метода.**

Усіх падпішчыкаў просім прыслать належныя за газэту гроши.

У Віленскай Меставай Радзе.

Нядыўна адбылося паседжанье Віленскага меставае Рады; на гэтым паседжанні паасобная групка і прадстаўнікі складалі свае дэкларацыі, г. з. складалі праграму свае працы. Ніжэй мы падаем дэкларацыю паданую радным Беларусам сэн. Багдановичам.

Сваю дэкларацыю сэнатар Багданович пра-гаварыў пабеларуску. Апрача сэн. Багдановича зложыў дэкларацыю ў беларускай мове радны Крук. Радны Крук як і Багданович задэкларираваў, што будзе дамагацца палепшаньня і на-правы быту незаможнага жыхарства Вільні бяз рожніцы нацыянальнасці.

Трэба абзачыць, што на тое, каб гаварыць дэкларацыі пабеларуску, трэба было атрымаць дазвол ад Рады.

Другія нацыянальнасці, як жыды і літвіны таксама хацелі гаварыць на сваіх мовах, аднак-же ім гэтага не дазволілі. Так што яны змушаны былі гаварыць папольску.

Дзеля таго, што жыдам і літвіну было за-баронена гаварыць на родных мовах, нацыянальныя меншасці заяўлі пратэст і запрапанавалі роўнаўпраўненія ўсіх краёвых моваў.

Пасыль доўгае гутаркі вышэйшая пра-пазыцыя была прынята, а знача цяпер на паседжаннях Віленскага Меставае Рады можна будзе гаварыць на ўсіх мовах тых нацыянальнасцяў, якія жывуць у м. Вільні і маюць сваіх прадстаўнікоў у Радзе.

Прапанову ад імя лявіцы Рады аб пра-тэсце проці казні Сакко і Ванцэцьці, старшины Рады п. Фолеевскі да разгляду не дапусціў.

А Д З Е Л V.

Падзел грунтаў супольнага карыстаньня.

Арт. 49. Пасыльчы званыя супольнымі выганамі, якія зъяўлецца супольна ўласнисцю ўласніка зямельнае нярухомасці і вёскі, з правам аблежаванага карыстаньня выключна для пасення жывёлы, належнае да абедзвёх старон, падлягае падзелу паміж старонамі ў парадку дагаворным ці прымусовым, прадбачаным ў гэтым распараджэнні для ліквідацыі сэрвітутаў (п. 1).

Пры прымусовом падзеле на карысцьці маёнтковых грунтаў належыць выдзяліць $\frac{1}{3}$ частку з усяго абшару таго выгану; рэшта $\frac{2}{3}$ часткі падлягаюць падзелу паміж заінтэресаванымі вёскамі (мястэчкамі, местамі) адносна да колькасці іх надземельных грунтаў.

Арт. 50. При прымусовай ліквідацыі г. з. „лясных сенажацій“ ці „пасыбісак“ з супольным карыстаньнем ўласніка маёнтку і сялян“ тасуюцца гэтакія прынцыпы:

а) калі дрэва (дрэвастан) належыць ўласніку маёнтку, а грунт грамадзе вёскі (мястэчках, места), пры гэтым правы грамады на карыстаньне з таго грунту аблежаваны толькі на пасенне жывёлы ці на касенне травы, дык грунт тых аблешараў пераходзіць на неаблежаваную ўласнісць грамады, дрэва-ж павінна быць зъяўлена ўласнікам маёнтку згодна правілаў, выказанных у частцы 5 арт. 37;

б) калі дрэва, а таксама і грунт пад пнямі дрэва зъяўлецца ўласніку маёнтку, затое грунт пасярод дрэваў належыць да грамады з выключным правам для на касенне травы ці пасенне жывёлы, дык падзел тых супольных аблешараў павінен быць дакананы паводле дакументальных выказаў, у якіх адносіны тых былі ўпісаны; з нястачы тых падрабязнисцяў на карысцьці ўласніка маёнт-

ку павінна быць выдзелена адна пятая частка супольнага аблешару, чатыры пятых таго аблешару пераходзіць на ўласнісць грамады вёскі (мястечка, места). На зъяўліце дрэва, якое знаходзіцца на аблешарах выдзеленых на ўласнісць грамады грунтаў, павінна быць тасаваны праўлі ч. 5 арт. 37.

А Д З Е Л VI.

Выкананьне пастановаў.

Арт. 51. Пасыль таго, як пастанова зацвердзяна грамадзе дагавору ці праекту набярэ сілы, акруговая зямельная камісія творыцца наступна:

а) калі вынаграджэнне было вызначана не грамады ці ў ідэальнай частцы зямлі, загадвае выкананье дагавору ці праекту ў мэтах уздзеленія карыстаньня ўпраўнёных асобаў з выдзеленых ім дзялянкамі ўпрарадкованыне неабходных землямерных (каморніцкіх) дакумэнтаў пры прымусовай ліквідацыі сэрвітутаў; а пры дагаворнай ліквідацыі, калі ў працягу вызначанага старастамі часу не даставяць яны землямерных дакументаў, або калі даставяць дакументы з памылкамі, дык акруговая зямельны ўрад загадвае спраўдэць іх коштамі старон; усе дзялянкі выкліканы спраўдэжнінем гэтых землямерскіх дакумэнтаў, выкананьнем дагавору ці праекту, перанясеным ці адхіленьнем дробных зямельных арэндатарав і ўстанаўленьнем ў правах, зямельны ўрад выконвае адміністрацыйным парадкам без папярэдніх згоды старон.

б) на падставе зацвердзенага праекту ці дагавору і закончаных землямерскіх дакумэнтаў зацвердзяе зъмест дадатковое запісі да арт. 51, якія съвязаны з існаваньнем сэрвітутаў;

ц) за пасярэдніцтвам спэцыяльна поўнамоўнага дэлегата ўносіць у гіпотэчны аздзел неабходны пастановаў пра пазыкі;

д) упісвае да архіўных арыгіналаў і да прадстаўлівых старонамі копіяў з арт. 51 дапаўнічаючы ўпіс, прыняты акруговою зямельнай камісіяй.

Арт. 52. Выдзеленія аблешары ад моманту калі пастановы ўвойдуть ў сілу звалініца ад усіх аблежаванын права ўласнісці, запісаных у III і IV аздзеле гіпатэкі ці ў вячыстым рэестры нярухомасці, з якое яны былі выдзелены (п. 1).

Ад таго моманту, калі ўвойдуть ў сілу пастановы, якія зацвердзяюць дагаворы ці праекты поўнае ўласнісці над выдзеленым вынаграджэннем, старана, якая была абцяжана сэрвітутам, звалініца ад гэтага цяжару (п. 2.)

А Д З Е Л VII.

Канчатковыя прыпіскі.

Арт. 53. У часе ходу ліквідацыі сэрвітутаў дапускаюцца ўсякія дагаворы адносна замены группаў паміж аблешарнікамі і асобамі, якія карыстаюцца сэрвітутам.

ДЭКЛАРАЦЫЯ

беларускага раднага сэн. Багдановіча на паседжаныні Меставай Рады места Вільні II г. жніўня.

Шаноўныя Паны!

Будучы сам Беларусам, у гэтай Радзе пе- дусім я зьяўляюся адзіным прадстаўніком з беларускага нацыянальнага съпіску. Беларускі Народ разам з Літоўскім народам зьяўляецца аборыгентам (першым жыхаром) гэтага места і ўсяго краю. Аб гэтым съведчыць памяткі, назывы вуліц, мясцовасці, гмахаў і г. д. пачынаючы ад Вострай, іначай Рускай (Беларускай), гэтак называліся нашы прыдкі брамы, якія месціліся на Рускім ці на Вострым канцы м. Вільні. Каравананыне польскаю каронаю Вострабрамская абрааза Найсьв. Маткі Боскай, які яшчэ за Літоўска-Беларускіх часоў увянчалі гэтаю „рускую“ браму, ёсьць яскравым сымболем нашага лёсу, бо гістарычныя варункі не стварылі нас гаспадарамі гэтага места і гэтага краю: сталі мы ў сваім краі на палажэнні нацыянальных меншасці.

Ня дзеля таго гэта ўспамінаю паном, каб жаліцца на свой гістарычны лёс, так сама ня дзеля таго гавару аб тым, каб толькі на гэтых гістарычных успамінах грунтаваць сваё права на ройны з іншымі народнасцямі ўздел у грамадзкім і гаспадарчым жыцці места. Мы Беларусы зьяўляемся рэалістамі ў такой меры, каб не перавышаць значэння ў реальному жыцці асноваў гістарычнага, а нават і юрыдычнага права. Дзеля гэтага лічым мацнейшаю апораю адраджэнскі рух Беларускага Народу, які расце і ўмацняеца. А знача ўспомніў тыя асновы гістарычнага права выключна дзеля таго, каб паставіць іх на супроць прэтензій іншых народнасці, якія імкнуцца да пануючага палажэння ў меставым самаўладзе.

Мы стаімо выключна на грунце поўнага роўнаўпраўненія ўсіх народнасці і гэтам прынцыпам будзем кіравацца ў нашай дзейнасці ў самаўладзе места.

Я выбраны на толькі галасамі Беларусаў, але-ж і Расейцаў—грамадзян места Вільні, з якімі мелі мы супольны Беларуска-Расейскі Блэк. Некалькі тысяч грамадзян расейскай нацыянальнасці бязумоўна маюць права на пэўны ўздел у эканамічна-гаспадарчым жыцці места, але-ж на маюць іншага прадстаўніка сваей народнасці ў гэтай Радзе. Дзеля гэтага лічу за свой наўхільны абавязак бараніць інтарэсы таксама і грамадзян места Вільні расейскай нацыянальнасці. Гэты падвойны абавязак тым балей на лічу для сябе цяжкім, бо сацыяльнае палажэнне тэй і другой часткі жыхарства места зусім на рожніца за малымі вельмі нязначнымі выняткамі. Абодва народы знаходзяцца ў надта цяжкіх эканамічных варунах і калі не выключна, дык у пераважнай частцы абодва народы зьяўляюцца пралетарыятам у поўным значэнні гэтага слова, пры гэтым мы не адружніваем пралетарыяту г. зв.

Вынаграджэння за гэтыя сэрвітуты вызначаюцца на падставе ацэнкі вартасці ліквідаваных сэрвітутаў і выдзеленых ужыткаў згодна арт. 41 (п. 3).

Скарочанае паступанье.

Арт. 57. У выпадках, калі ліквідацыя сэрвітутаў ці падзел супольна карыстанных груп паў зьяўляеца нязвычайна цяжкі з прычыны вялікай лічбы ўпраўненых асобаў, ці калі трэба паспешна выказаці нейкую акцыю напраўы зямельнага ўпарядковання (камасацыя, парцеляцыя і г. д.), у такіх выпадках можа быць тасаваны скарочанае паступанье справы ліквідацыі сэрвітутаў (п. 1).

Гэтае скарочэнне адносіцца да ўстанаўленія падставаў ацэнкі сэрвітутавых карыстанняў на аснове нормаў, якія апношнімі часамі тасаваліся ў часе дагаворнай (у згодзе старон) ліквідацыі сэрвітутаў і вызначэння спосабу правядзення гэтакай ацэнкі, а таксама адносна спраўджэння дакументаў і правядзення землямерных работ, якія праводзяцца пры нармальным ходзе ліквід., замены ды асабістых паведамленьняў адпаведнымі аভвесткамі (п. 2).

Пры скарочаным паступаныне (ходзе) абавязкі зямельных камісараў, іх заступнікаў, дэлегатаў арт. зям. урадаў, павятовых зямельных урадаў і ацэначных сэрвітутных камісіяў будзе выконваці вызначаны Міністрам Зям. рэформаў сэрвітуты камісар пры дапамозе зям. камісараў і падкамісараў вызначаных і незалежных ад мясцовых павятовых і акруговых зямельных урадаў; абавязкі акр. зям. ураду аб якіх гаворыцца ў арт. 8, 28, 45, 51 і 59 выконвае сэрвітутны камісар, а рэшту абавязкаў — спэцыяльны дэлегат мін. зям. рэформаў. Жалабы на пастановы сэрвітутнага камісара і зямельных камісараў ды падкамісараў падаюцца дэлегату мін. зям. рэформаў і галоўной зямельнай камісіі (п. 3).

інтэлігенцыі ад пралетарыяту фізычнай працы. А дзеля гэтага азначаем нашу гаспадарча-еканамічную праграму ў прыклад працы Рады на іншай як імкненіем да абарони працоўнае клясы незаможніх (беднату). Нашым імкненіем якім ёсьць:

1) Аздараўленне меставай гаспадаркі.
2) Зъмяншэнне падатковых цяжаў для незаможніе часткі жыхарства.

3) Аблігчэнне выкупу на ўласнасць чыншовых грунтаў, якія знаходзяцца пад прыватнымі будынкамі.

4) Правядзенне мерапрыемстваў мэтай палепшання жыцця ваколіцаў места.

5) Зъмяншэнне безрабоцьця.

6) Роўнаўпраўненне народнасці пры прыняціі да працы і ўраду і прадпрыемстваў меставага самаўраду.

7) Развіціе будаўніцтва мэтай патаненія палепшання памешканняў.

8) Асыгнаванне грошай на:

а) культурныя патрэбы меставага жыхарства,

б) беларускія і расейскія школы, апекі і дабрадзейніцтва,

ц) дапамогі безработным і інвалідам,

д) на арганізацыю „Каплі Малака“ для бедных дзяяцей,

е) залажэнне бязплатных амбулянсаў (лікарскіх) для незаможнага (беднага) жыхарства.

З гэтаю праграмаю выступаю ў Радзе, як адзіны Беларус, які выбраны на нацыянальную съпіску і як паўнамоцны прадстаўнік грамадзян расейскай народнасці на моцы дагавору Беларуска Расейскага Выбарчага Блёку.

ПІСЬМО Ў РЭДАКЦЫЮ.

Мы ніжэйпісаныя сяляне вёскі Бурачкі, Грэцевіцкай воласці, Нясвіскага пав., гэтым просім паважаную рэдакцыю „Сялян. Нівы“ не адмовіцца і надрукаваць у сваій газэце гэтых нэкалькі слоў, аб той крыйдзе, якую мы цярпім дзякуючы аднастароннасці і несправядлівасці зямельнага камісара, Нясвіскага павету. Справа ў тым, што наша вёска з 1923 году пераходзіць на хутары. Переходзіць і ніяк няможа перайсці, бо земскі камісар вядзе ўсю гэту акцыю гэтак сонліва, нядбала, што папраўдзе трэба нечалавечай цярпіцасці, каб маўчаць. Яго аднастароннасць выказываецца на кожным кроку. Нават падзяліцтыя 35 гект. пожнеў, якія нам далі, як прырэзку да нашай зямлі, паміж безземельнымі і малаземельнымі, так, каб не пасяць сярод нас сварак, калатні,—ён на змог.

З усіх малаземельных і безземельных сялян нашай вёскі, земскі камісар чаму-то выбраў толькі 17 асоб, мусіць лепшых за нас, а з гэтих 17, выбраў 4 асобы самых „найлепшых“, якім даў па 4,80 гект., рэшту падзяліў між 17

чалавек, астальнім-же нічога не дасталася. І вось за гэта ў нас паўсталі, штодзённыя сваркі і лаянкі. Сусед на суседа глядзіць як на ваўка. Прыяцелі зрабіліся ворагамі на ўсё жыцці. Неяк прыкра і крыйдна глядзець, калі адзін бядняк накосіць сёлята 10-15 вазоў сена, а другі такі-ж самы, а мо' яшчэ і горшы, накосіць воз, два.

Шмат, хто з нас ужо разы па тры, чатыры падавалі просьбы да камісара аб прырэзцы зямлі, але адказу ніхто з іх ні на адну сваю просьбу не атрымаў. Калі ў траўні гэтага года, нашы паўнамоцнікі зъяўрнуліся яшчэ раз да зямельнага камісара з просьбай, каб азначаная вышэй прырэзка зямлі была падзелена паміж усімі малаземельнымі і бязземельнымі пропорцыйнальна і ці будзе нарэшце закончана камасацыя нашых зямель, дык камісар адказаў гэта: „Прирэзку да вашай зямлі атрымаў я, а я каму хачу, таму і дам, гэта на ваше дзела. А хто, будзе працівца майм загадам, дык для таго знайдуцца краты; комасацыю закончу ў скорым часе“. І першое, што можна апінуцца за кратамі, мы дамо веры, але што ў скорым часе закончыцца камасацыя (перахад на хутары), мы на веры, бо чуем гэта ўжо 999 разоў.

Такім чынам зямельны камісар, дзякуючы сваім капрысам ці фантазіі, пасяяў сярод нас ненавісць, а адкладам камасацыі наносіць нам вялікія матар'яльныя страты: будынкі гніюць, поле пустошица, лубіну на сеюць—ураджай слабыя.

Нам простым сялянам здаецца, што натравіць людзей і спакойна глядзець, як яны выбіваюць адзін атнаму зубы, гэта—нягодны ўчынак. Просім паваж. рэдакцыю, дать нам параду, куды зъяўрнуцца, каб прырэзка, была перароблена пановаму, пропорцыйнальна „а таксама куды паскардзіцца на камісара на яго не законная дзеяньні і беспастаўні адкладаннем камасацыі. У Горадз. Акружную Земскую Камісію мы ўжо скардзіміся, але адказу таксама ніяма.

Далей ідуць дваццаць подпісаў.

Ад рэдакцыі: у гэтай справе папрабуйце яшчэ раз зъяўрнуцца да акруговае зямельнае камісіі. Калі-ж на будзе адказу, дык падрабязна апішце справу і падайце заяву Беларускому Пасольскому Клубу ў Сойме, (можна цераз нашу рэдакцыю). Пасольскі Клуб зробіць адпаведныя загады ад сябе. Але-ж наперад можна сказаць, што насыпеху ад усяе гэтае пісаніны спадзявацца на трэба, бояк відзім з ваншага пісма, дык зямельны камісар дапяўсвае мэты. А мэта яго, як вы і самы пішашце, гэта пасварыць паміж сабою сялян, а гэтым самым разбіць сялянскіе адзінства. Дзеля гэтага самага неразумна той робіць, хто з сялян гневаецца на селяніна. Гэты гнеў павінен быць скірваны на таго, хто разбівае адзінства і крыйдзіць вас. Не гледзячы на ніякія штуки зямельнага камісара сялянства павінна між сабою трывалы арганізованы.

Пераходныя прыліскі.

Adm. 59. Пастановы гэтага распараджэння павінны тасавацца таксама і да тых справаў ліквідацыі сэрвітутаў, якія распачаліся перад апублікаваннем гэтага распараджэння, калі няма яшчэ зацьвярджаючага расшырэння Акруговага Зямельнае Камісіі; але ўсе праўна дакананыя і згодныя з гэтымі правіламі дзеяйсты і ўсякія дагаворы абавязваюць і ў далейшым паступанні справы.

Абавязуючая сіла распараджэння.

Арт. 60. Гэтае распараджэнне абавязвае ў ваяводствах: Валынскім, Палескім, Наваградзкім і Віленскім і ў паветах: Гарадзенскім, Ваўкавыскім, Беластоцкім, Бельскім і Сакольскім Беластоцкага ваяводства.

Арт. 61. Распараджэнне гэтага ўходзіць у сілу за 14 дзён ад моманту абавязчэння і адначасна трацяць сілу ўсе праўлы адносна ліквідацыі сэрвітутаў, акрамя правілаў уставы з 1922 г. (Dz. Ustaw Nr. 10 poz. 65) і правілаў распараджэння Рады Міністраў з 26-га ліпня 1923 г. (Dz. Ustaw Nr. 58 poz. 613).

Пастановы гэтага распараджэння зусім не нарушваюць юрыдычных правілаў, якія належаць да судовых справаў у спрэчках адносна доказу самага істнавання сэрвітутных праваў.

Арт. 62. Выкананыне гэтага распараджэння даручаецца Міністру Зямельных рэформаў у пастаўніні з Міністрам Справядлівасці.

Канчатак.

*Ніколі не зыністажай газеты,
прачытаўши дай ле суседу!*

Ад Беларускага Інстытуту Гасп. і Культуры.

Ужо ў працягу некалькі гадоў беларускае сялянства складае дэкларацыі з дамаганьнем ад ураду роднае беларускае школы для сваіх дзеяк. Кожны год дэкларацыі не давалі ніякае карысці, бо ўрад ня выконваў сваіх законуў і дамаганье нашага народу ня браў пад увагу. Ня гледзячы на гэта наш народ пасыля кожнае сваея няўдачы неяк яшчэ болей напружваўся і ў наступныя разы яшчэ ў вялікшай колькасці падаваў ураду дэкларацыі на родную школу. Цяпер вось ізноў надходзіць пара, бо ізноў распачынаецца школны год. Ізноў, як у папярэдняе гады, мы павінны яшчэ з большым энтузіазмам узяцца за справу і яшчэ энэргічней дамагацца таго, што нам належыцца па закону.

Няўдачы не павінны нас пужаць. Навучаныя папярэднім змаганьнем, у гэтым годзе мы павінны выказаць сваю запраўдную волю, свае жаданьні.

Як дамагацца беларускае ўрадавае школы?

Практычныя рэды.

A. Што павінен зрабіць кожны бацька Беларус, матка, ці апякун, якія маюць дзеяць у школьнім узроўніце.

1. Кожны бацька, матка, ці апякун павінны дбаць, каб іх дзеяці вучыліся ў сваіх родных беларускай школе.

2. Кожны Беларус павінен выкарыстаць сваё права дамагацца беларускай школы для сваіх дзеяці.

3. Кожны бацька, матка ці апякун павінны напісаць дэкларацыю аб тым, што жадаюць, каб іх дзеяці вучыліся ў родной беларускай мове, абавязкова пайсьці ў гміну, заверыць там свой подпіс і праз паўнамоцніка пад распіску гэту дэкларацыю здаць Школьнаму Інспэктору да 31 сінтября (г. з. дакабр) гэтага 1927 г.

Увага: Заверыць дэкларацыю можа, апрач гміны, яшчэ міравы судзьдзя, настарыс, староста. Заверка на дэкларацыі подпісу солтысам, ці сувязчынікам, ці ксяндзом, ці вучыцелем, ці кім іншым ня будзе мець ніякай сілы, і дэкларацыя заражуецца.

4. Дэкларацыю трэба падпісаць у прысутнасці войта.

5. Калі бацька, ці матка, ці апякун ня пісьменны, то трэба прасіць пісьменнага чалавека, каб у прысутнасці войта распісаўся, як за пісьменнага бацьку, і войт заверыць ужо гэты подпіс.

Увага: Калі ёсьць пісьменны бацька, а матка пісьменная, то матка, ці дзіцяня можа падпісацца на дэкларацыі за бацьку: трэба, каб падпісаўся хто іншы і дарослы.

6. Войт ня мае права адмовіцца ад заверэніку подпісу.

Увага: 1) Калі войт адмовіцца пасывіць подпіс, то зараз-жа трэба аб гэтым паведаміць Бел. Інстытут Гаспадаркі і Культуры.

2) Заверкі подпісаў у гміне ня трэба адкладаць на апошнія дні, бо войт ня ўсьпее пасывіць усіх подпісаў да 31 сінтября.

7. Толькі тады адчыніца беларуская ўрадавая школа або ператворыцца істнуючая польская школа ў беларускую, калі бацькі з аднаго школьнага вокругу пададуть Школьнаму Інспэктору як можна больш дэкларацыяў, а прынамсі ня менш, як на 40 вучн., што хочуць, каб іх дзеяці вучыліся ў беларускай мове.

8. Калі куратар на дэкларацыі не адчыніць беларускай школы, або не ператворыцца істнуючай польской школы ў беларускую, то бацькі павінны скардзіцца Міністру Асьветы.

B. Што павінен зрабіць паўнамоцнік, якога бацькі выбирайць скласці Школьнаму Інспэктору дэкларацыі.

1. Запісаць на асобным лісце імёны і прозвішчы бацькоў і апякуноў, імёны іх дзеяці, напісаць паперу да Школьнага Інспэктора, асабіста па съпісу здаць у Інспэктарыят дэкларацыі да 31-га сінтября (дакабр) гэтага года; узяць ад Інспэктарыяту паквітаваньне на съпісу бацькоў, съпіс з паквітаваньнем хаваць у сябе, а копію прыслаць у Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры (Вільня, Завальная 6—5).

Дзеля гэтага трэба: у тых вёсках, дзе яшчэ ні разу не падаваліся дэкларацыі з дамаганьнем роднае школы, павінна быць гэтакія паданы, згодна ніжэй паданых інструкцыяў. У тых вёсках, дзе былі паданы дэкларацыі, але-ж з якіх колечы повадаў былі гэтакія ўняважнены, трэба ізноў падаць новыя дэкларацыі. Тыя вёскі, якія ня маюць ніякага адказу, павінны даведацца ў школьнага інспэктара аб лёсе сваіх дэкларацыяў і дамагацца каб родная школа была адчынена.

Аб усіх перашкодах на шляху дамаганья роднае школы і змаганьня за яе здабыцьцё трэба пісаць заявы ў Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры. Інстытут будзе даваць рожныя парады, а на крыўды і надужыцьці ўладаў будзе падаць жалабы вышэйшим уладам пры дапамозе Беларускага Пасольскага Клубу.

V. У якой мове пішыцца і запаўняецца форма дэкларацыі.

1. Дэкларацыю трэба пісаць або пабеларуску, або папольску. Калі дэкларацыя будзе напісана парапескай, то Інспэктар можа забракаваць.

У форме дэкларацыі трэба напісаць: імя і прозвішча бацькі ці маткі, ці апякуну, назоў вёскі, гміны, павету, імёны дзеяці. Непатрабные слова ў дэкларацыі закрэсліць.

G. Як павінна напісана дэкларацыя наагул беларускае грамадзянства, каб для сваіх дзеяці мець сваю родную беларускую школу.

1. У тым школьнім вокрузе (абводзе), дзе няма ніякай школы, Беларусы павінны дамагацца, каб была адчынена беларуская школа; а дзе істнуете ўжо польская школа, каб яна ператварылася ў беларускую.

2. Кожны пісьменны або больш съядомны грамадзянін павінны растлумачыць ніжэй напісанае афтыкулу з уставу з 31 ліпня 1924 г., а таксама распаряджэння Міністра Асьветы ад 7. I. 1925 г., памагчы напісаць дэкларацыю, старацца, каб дэкларацыяў было пададзена як можна больш, съядзіць, каб дэкларацыі былі завераны гмінаю і паданы Інспэктору да 31 сінтября.

3. Калі хто будзе адмаўляць ці застрашваць тых бацькоў, якія на падставе закону і распаряджэння Міністра Асьветы будуць падаць Інспэктору дэкларацыі, каб іх дзеяці вучылі ў беларускай мове, таго трэба пацягнуць да судовай адказнасці, як за баламуцтва грамадзян.

4. Калі навет ёсьць у вёсцы прыватная беларуская школа—усё роўна трэба дамагацца ўрадавай беларускай школы.

D. Форма паперы, якую піша паўнамоцнік і перадае разам з дэкларацыямі Школьнаму Інспэктору.

Пану Школьнаму Інспэктору.

у горадзе
Паўнамоцніка жыхароў вёскі
воласці павету
(прозвішча імя)

Апіраючыся на вусным даручэнні бацькоў дзеяці у школьнім веку, гэтым маю гонар пераслаць Інспэктару штук школьніх дэкларацыяў, на дзеяці, у справе ўвядзенія беларускай мовы, як выкладовай у школе ў вёсцы воласці (або ў школе, якая мае быць заложана у вёсцы вол.).

Аб выніках спраўдзянія дэкларацыяў і аб аканчальнай пастанове пана Інспэктара, ветліва прашу паведаміць бацькоў праз мяне, як паўнамоцніка.

Подпіс:

Паўнамоцнік

Дн 192 г.

E. Форма съпісу бацькоў, якія праз паўнамоцніка падалі дэкларацыі Школьнаму Інспэктору аб навучаньні сваіх дзеяці у беларускай мове.

С Ъ П І С.

Грамадзян вёскі гміны
павету якія, на падставе распаряджэння Мін. Рэлігійных Спраў і Публічнай Асьветы ад 7. I. 1915 г. склалі Школьнаму Інспэктору дэкларацыі аб жаданьні навучаньня дзеяці у родной беларускай мове і съпіс дзеяці школьнага ўзросту.

Імя і прозвішча бацькі, маткі, ці праўнага апякуну	Імёны дзеяці,
	пададз. у дэклір.

1

2

3

4

5

6

БАЦЬКІ! падавайце, інспэктору, як можна, больш дэкларацыяў аб навучаньні ваших дзеяці у беларускай мове.

Школьны век дэіцілі лічыцца ад 7 гадоў без 4-х месяцаў да 14 гадоў і 4-х месяцаў.

ГРАМАДЗЯНЕ! дамагайцесь аб ператварэнні польскіх школаў у беларускія.

Формы дэкларацыяў і інструкцыі можна атрымаць у Беларускім Інстытуце Гаспадаркі і Культуры (Вільня, Завальная 6—5).

Форма дэкларацыі.

Д Э К Л Я Р А Ц Ы Я.

Я ніжэй падпісаны(ая)
(імя і прозвішча)

іфамадзянін(ка) Польскае Рэчы-

паспалітае, беларускае нацыянальнасці, жыхар
(назоў вёскі, места)

павету гміны
(назоў гміны)

як бацька—маці—праўны апякун дзіцяці—дзяцей—
(назоў павету)

у школьнім веку.

1.
(імя дзіцяці)

2.
(імя дзіцяці)

на падставе афтыкулу з уставу з 31 ліпня 1924 г., зъмінячаючага некаторыя паства-

новы аб арганізацыі школьніцтва (Dz. U. R. P. № 79 poz. 766), жадаю ўвядзенія ў іст-

нюючую адкрыцца публічную народную школу ў
(назоў вёскі, места)

беларускае выкладавае мовы.

3.
(імя дзіцяці)

4.
(імя дзіцяці)

Дня 192
(уласнаручны подпіс)

Да Пана Школьнага Інспэктара

у
(назоў места)

УВАГА. У тэксце дэкларацыі непатрабныя

слова закрэсліць.

Да нас пішуць.

Наваградак.

11-га жніўня адбылося першае паседжанне павятога сойміку. Адчыняючы паседжанне пан стараста Грынёўскі прывітаў сябру сойміку і жадаў ім як найкарыснейшай працы для жыхараў павету. Пасъля пана старасты выступілі з прывітаннемі бурмістра места Наваградка, а пасъля іх забраў голас сябры сойміку беларускі пасол Рагуля, які злажыў ад імя пэўнае часткі сябру сойміку Беларусаў на беларускай мове дэкларацыю. Выказаўшы сваё задаваленіне, што ён можа першы раз у першым выбарным сойміку выказаць праўдзівую думкі Беларуса ў роднай мове, пасол Рагуля сказаў, што соймік мусіць памятаць аб гаспадарцы павету і аб беларускай асьвеце і културы. Новы соймік не павінен ісьці па дарозе палянізацыі Беларусаў, што мела мейсца раней, калі беларуская дзіці прыходзіла з прыгутку спалянізаванае і сваіх суседзяў беларусоў называла камуністамі, бальшавікамі і г. д. „Я лічу, што кожны мае права на выхаванне на сваій роднай мове, сказаў пасол Рагуля. „Ня будучы шавіністам, сказаў пасол, адзначу, што мы будзем дамагацца, каб у павете, у якім ёсьць 90 проц. беларусаў соймік рупіўся адчыняць толькі пачатковыя беларускія школы, але і сярэдняе і гаспадарчыя, каб наш соймік стаў на горш мужыцкіх Пермскага, Вяцкага ці Валагодскага земстваў, якія утваралі сярэдняе сялянскіе школы. У гэтых соймікавых школах павінна, па прыкладу ўспомненых земств, выхоўвацца не „барчукі“, а дзецы працы.

Першым нашым заданнем з'яўляецца, заапекавацца над Наваградзкаю Беларускую Гімназіяю, гэта каб даць можнасць беднаму селяніну дапяць вышэйшай асьветы.

У канцы пасол Рагуля заклікаў усіх сябру сойміку да працы на дабро сялянства павету. Выступаніе і іншыя прамоўцы...

Пасъля адбылося выбары аддзелу сойміку. Была высунута сялянамі кандыдатура пасла Рагулі, але ён адмовіўся, матывуючи тым, што ня будзе мецьмагчымасці з-за пасольскай працы выпаўняць працу, сябры аддзелу.

У аддзел былі выбраны 1 тутэйшы, высунуты Беларусамі дохтар Шыманоўскі і 5 Беларусаў: Хрысціяновіч, Рапановіч, Чатырка, Калінка і Хутто. Пасол Рагуля быў выбраны сябрам рэвізыйнай камісіі, якой прыслуговывае права рэвізаваць усе працы сойміку і ўсе яго інстытуцыі.

Такім чынам ад сябру ўсяго сойміку, яго адзелаў і рэвізыйнае камісіі, у тым ліку і ад пасла Рагулі, мы жыхары Наваградзкага павету мусімо дабівацца, каб праца сойміку стала на добрую дарогу.

Кміта.

Аб валасной радзе.

(м. Лужкі Дзісненскага пав.).

12 г. жніўня ў Лужках адбылося выбары сябру да павятога сойміку. Былі выстаўлены 4 кандыдаты, 2 ашарнікі і 2 Беларусы, аказаліся выбранымі: адзін ашарнік і адзін Беларус. У нашай радзе валасной ёсьць дзесяць Беларусаў, трох ашарнікі, адзін асаднік і адзін жыд. Дык цікава, што дзесяць Беларусаў дапусцілі, каб выбралі ашарніка да павят. сойміку; хоць не афіцыяльна, але-ж з пэўных прычынаў даведаліся, што жыд і той аддаў свой голас за Беларусаў. Цяпер мы добра ведаем, што Беларусаў ёсьць многа здраднікаў. Таго-ж самага дня на паседжанні распалі пытанье, аб залеглых фурманках; за 1925 год з м. Лужкі належыць не адбытых фурманак 200, ды з маёнтку Гарадзя аж 250 фурманак. Беднікі адбылі свою павіннасць, а залегласці асталіся за багацейшымі сялянамі, гандлярні ды ашарнікамі. Дык на паседжанні, наша рада дараўала фурманкавую залегласць. Як выбіралі ў раду, дык усе казалі выбірайце нас, толькі мы зможам абараніць вас беднікоў, а цяпер, як відзіце, дык пашлі хоць у хвасцце, але за панамі.

На гэты раз мы сяляне думаем, што наша рада зрабіла гэта аблымкова, дык можа пастаравецца на другі раз напрэвіцца.

Слухач.

Аб наших выбарах у самаўрады.

(Забрэзьзе, Валожынскага пав.).

27 чэрвеня, г. г. адбылося выбары у валасную раду у Забрэзьзі. Як відаць, з газет, у другіх паветах нашай Беларусі, большасцю прашлі ў самаўрады Беларусы, а у нас дык сталася зусім наадварот. Сябру валаснога сабрання было 100. Сыпіскаў было аж 12. Сыпіскі па нацыянальнасці не дзяліліся, а былі агульныя і дзякаваць нашай цемнаце сыпіскі піса-

ліся у той дзень, як адбываліся выбары, а пісалі іх паны, дык так і сталася, што ў галаве сыпіскаў былі пастаўлены паны ды асаднікі, а далей ужо ішлі другія сябры ў тым ліку і Беларусы. Выбрана у валасную раду 10· чалавек, з якіх—4 паноў-ашарнікі і а 1 асаднік, а 5 чалавек Беларусаў.

У падзяку ашарнікі паставілі сябрам 35 бутэляк гарэлкі, дык іх падымалі на руках праста троумф быў без канца. Сумам адбіваецца ўсё гэта на серцы. Калі гэта ўсё кончыцца, што Беларус за гарэлку аддае свае жыццё і дабрабыт. Пэўне нідзе не знаходзіцца у гэтакім цэмеры і занядзе беларусская сведамасць, як у нашай воласці, дзе няма і ніводнага беларускага гуртка ані дому чытальні, ані бібліятэчкі, толькі наша моладзь і знае, каб выпіць і пабіцца. Уся яго ў гэтых „культур“.

Прысутны.

Вынікі выбараў у павятовы самаўрад.

Цяпер калі прашлі выбары ў валасную і павятовы самаўрады ў нашым Нясвіскім павете, можна ўжо пагутарыць і аб выніках. Аб выбарах у валасную самаўрады я пісаў; астасцца сказаць пару слоў аб выбарах у пав. соймік. Як у валасную самаўрады, так і ў Нясвіскі павятовы соймік нашае сялянства, правяло шмат сваіх людзей. Аднак, беларускай большасці ў абноўленным павятовым сойміку няма. На 92 радных, Беларусаў прыйшло 12 (усе праваслаўныя) з якіх 2 асобы, яшчэ, як кажуць, не пераступілі парога пераплі на бок паноў. Дык і выходзі паводле газэты нясьвіскіх ашарнікаў „Wspólna sprawy“ з дня 24 ліпня № 30, нацыянальны склад сойміка гэткі: 10 палякоў, 10 беларусаў і 2 жыды, па веры 8 каталікоў, 12 праваслаўных і 2 жыды. Сацыяльны склад, таксама не карысны для сялянства 7 ашар. 2 куп., 2 доктары, 1 войт і 10 сялян.

22 ліпня, адбылося першае сабранье нога сойміка. Што тамака агаварывалася яшчэ невядома, ведама толькі, што п. „przewodniczący“ стараста Чарноцкі „rodejmował członków sejmiku śniadaniem“. Пасъля съяданія адбыліся выбары до „do wydziału powiatowego“. Выбранамі аказаліся: п.п. Еленскі—ашарнік, Даманскі—ашарнік, Вайніловіч—ашарнік, Керножыцкі—ашарнік і п.п. Мокрэцкі і Карнат, якія, калі самі не паны, дык вялікія прыяцелі іх. Цікавым тутака з'яўляецца тое, што азначаныя вышэй асобы ў складзе сойміка ня лічацца. Як яны папалі ў „wydział powiatowy“—ніхай кожны сам дадумаеца. Такім чынам, новы склад сойміка і яго „wydział powiatowy“, як нацыянальна, так і сацыяльна, для беларускага сялянства, якое з'яўляецца большасцю ўсяго насялення павету, ёсьць не карысны, можна сказаць, шкодным. Падешаньня свайго паларажэння, сялянства павету, ад гэтага сойміку ня прычакаеца. Адзінм выхадам з паларажэння, калі яшчэ ня позна, дамагацца новых выбараў, а калі не, дык тны Беларусы, якія папалі ў соймік павінна ўсюды і заўсёды пратэставаць проці ўсіх пансіх штучак. Пратэставаць павінна ня толькі ў памешканні сойміка на паседжаннях, але-ж і публічна, цераз газету і г. д. Гэта съявиты абавязак кожнага раднага, шчырага Беларуса.

Мужычок.

Асаднікі ўцікаюць.

(Пружаншчына).

Чым далей, дык часцей банкротуюць „паны“ асаднікі на „кressach“. Не памагаець гравировка і матэр’яльная дапамога ад свайго ўраду. Паадзіночкы „культур-сеяцелі“ самы ўцікаюць з сваіх дармовых сядзіб.

Гэтак: асаднік п. Кухарскі, які меў дзяве дзялякі ў маёнтку „Селец“ сеяў, сеяў польскую культуру ў мясцовай рэстаўрацыі пакуль вяліся ўрадавыя грошы, а нарэшце сам прасеяўся, бо аддаў у арэнду зямлю і не расплаціўшыся з работнікамі ўлізуў няма ведама куды.

Другі асаднік п. Аграпон, таксама атрымаўшы дзяве дзялякі ў маёнтку „Селец“ сеяў, сеяў польскую культуру ў мясцовай рэстаўрацыі пакуль вяліся ўрадавыя грошы, а нарэшце сам прасеяўся, бо аддаў у арэнду зямлю і не расплаціўшыся з работнікамі ўлізуў няма ведама куды.

Дзякаваць Богу,—чужы хлеб ня пашанце паважным культурнікам,—наперад лепш! Крыжыкам ім дарога!

Полымя.

КАЛЕНДАРЫ НА 1928 Г.

На 1928 год маюць выйсці два Беларускія Календары: КНІЖКА і АДРЫЎНЫ. Калі то мае які матэр’ял, лля календароў, то яго неадкладна, найпазнейшай у жніўні месяцы, траба прыслапаць у Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры (Вільні, Завальная 6—5).

НАШАЯ ПОШТА.

Вязню М. Падгорнаму: Вашу просьбу споўнілі.

Гутару Ул.: Газэту пасылаем Вам ад 5.VIII. с. г.

Полымя: Ліст атрымалі. Паліцы не забороніш сачыць за працаўнікамі ў беларускім руху.

Чакаем на матэр’ял для календара.

Вярбіцкаму В.: Газэту пасылаем Вам акуратна. Падавайце на пошце рэкламацю. № 58 і 60 выслалі дадаткова.

Я. Закінутаму. „Званы“ ужо зьмясцілі „Дужа хворы“ і „Школьная кніжка“ разгледзім. Калі падойдзе надрукуюцем.

Прысылайце карэспандэнцыі.

Ярашэвічу. Чакаем ад Вас матэр’яла.

Клімовічу Я. Пробны нумар паслалі.

Пугачу Ан. Юруцу М. Газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Смыка Івана, Гана Язэпа па 2 зл.

„Мудра прыгаворка — соладка і горка“.

Са зборніка трыалетаў Гальшчына Леўчыка

Не кладзі калючы рэчы
часам на дарозе:
можаш ногі сам скалечыць,
не кладзі калючы рэчы!

Не закінеш ног на плечы
босых—і ня ў возе—
не кладзі калючы рэчы
часам на дарозе!

Што рой сабраў за цэла лета,
духоўнік ў ноч адну палкне;
ён служыць, моліцца за гэта,
што рой сабраў за цэла лета.

Дык колькі трэба мець нам цвятаў,
такіх, скуль пчолка сок вазьме?

Што рой сабраў за цэла лета,
духоўнік ў ночь адну палкне.—

(3 індускага.)

АБВЕСТКІ.

Віленская Беларуская Гімназія.

Уступныя экзамены і першыя экзаменоўкі ў гімназіі адбудуцца 1, 2 і 3 верасьня, а заняткі начніцца 5 верасьня г. Г.

Дырэкцыя.

НА ШКОЛЬНЫ СЭЗОН

Беларуская Кнігарня „ПАГОНЯ“ прапануе ПАДРУЧНІКІ для беларускіх і польскіх пачатковых і сярэдніх школ. Кнігарня прадае на месцы і высылае на правінцыю кніжкі, спышкі і ўсялякі пісьменныя матэр’ялы.

ЦЭНЫ САМЫЯ НІЗКІЯ.

При высылцы наложным коштам (за замчэннем) патрэбны задатак на меншы за 50 гр.

Беларуская Кнігарня „ПАГОНЯ“
Вільня, Завальная вул. № 7.

ЧАЛАВЕЧА!

На Тваім твары напісаны Твой лёс!

Прышлі фатаграфію (сваю ці чужую), дапішы імя, прозвішча, год, месец і дату нарадзінаў (таго, чыя фатаграфія)—атрымаеш на